

Dozor prokurátora pri stíhaní právnických osôb

Anotácia: 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon NR SR 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb (ďalej len ako „ZoTZPO“ alebo „zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb“). Prijatím tohto zákona došlo k dlhoočakávanej zmene v koncepcii postihovania právnických osôb za ich protiprávne konanie. Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb zavádza model tzv. „pravej“ trestnej zodpovednosti právnických osôb. Autori štúdie¹ upriamujú svoju pozornosť na postavenie prokurátora v trestnom konaní vedenom proti právnickej osobe ako orgánu, ktorý vykonáva dozor nad zákonnosťou trestného stíhania v štádiu predsúdneho konania.

Kľúčové slová: dozor prokurátora, trestná zodpovednosť právnických osôb, trestné konanie.

Úvod

Prijatím ZoTZPO Slovenská republika konečne splnila svoj záväzok, ktorý dala pri vstupe do Európskej únie v roku 2004, a včlenila trestnú zodpovednosť právnických osôb do svojho právneho poriadku. Slovenská republika zvolila riešenie tohto záväzku v podobe tzv. „pravej“ trestnej zodpovednosti právnických osôb, v rámci ktorej právnická osoba vystupuje ako subjekt, voči ktorému sa vedie trestné stíhanie a je mu možné uložiť sankciu v podobe niektorého z trestov uvedených v ZoTZPO. Problematika trestnej zodpovednosti právnických osôb nie je v rámci vedy trestného práva novinkou, práve naopak. Trestnej zodpovednosti právnických osôb bol v rámci odborných a vedeckých seminárov a konferencií venovaný pomerne rozsiahly priestor, no napriek tejto skutočnosti ostali niektoré aspekty trestnej zodpovednosti právnických osôb nepovšimnuté.

Zatiaľ čo drvivá väčšina štúdií a článkov sa venovala najmä hmotnoprávnym aspektom, resp. kriminologickým aspektom, procesnoprávna úprava trestnej zodpovednosti právnických osôb ostala v úzadí. Vzťah medzi právom hmotným a právom procesným sa často označuje ako vzťah obsahu a formy. Bez hmotného práva nemá procesné právo zmysel a naopak. Na nasledujúcich stranách sa budeme venovať niektorým procesným aspektom, ktoré sú podľa nášho názoru bazálnymi otázkami, na ktoré je nutné poznať odpoveď v záujme správnej aplikácie ZoTZPO.

Dôvody na zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb

V nadväznosti na problematiku trestnej zodpovednosti právnických osôb nielen v podmienkach Slovenskej republiky je potrebné poznamenať, že rozvoj spoločnosti a práva priniesol aj nové spôsoby páchania trestnej činnosti. Trestanie miest, obcí, cechov bolo v časoch stredovekých panovníkov prirodzené². Až príchod Imanuela Kanta a ďalších v 18. storočí spôsobil, že sa začal klásť dôraz na individualistické ponímanie zodpovednosti a trestná zodpovednosť spoločností stratila význam³. Rozvoj modernej priemyselnej spoločnosti, globalizácia ekonomiky, zväčšujúca sa reálna moc právnických osôb sú tie najznámejšie dôvody na zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb. Podľa Jelínka⁴ je dôvodom na zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb „*súhrn niekoľkých závažných fenoménov súčasného hospodárskeho a spoločenského života*“. V rámci aktivít

¹ Štúdia je podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-15-0740 Návody a nástroje na efektívnu elimináciu protiprávnych konaní v spojení s možnou insolvenčiou/Guidelines and tools for effective elimination of unlawful acts in relation with potential insolvency.

² ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní odpovědnost právnických osob*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 1.

³ GOBERT, J., PASCAL, A. M. *European Developments in Corporate Criminal Liability*. New York: Routledge, 2011. s. 47.

⁴ JELÍNEK, J. *Trestní odpovědnost právnických osob*. Praha: Linde, 2007. s. 81.

právnickej osoby môže ísť o podvody, korupciu, znečisťovanie životného prostredia, legalizáciu príjmov z trestnej činnosti atď. Možno sa stotožniť s názorom Bohuslava⁵, ktorý uvádza, že kriminalita právnických osôb sa čiastočne prekrýva s kriminalitou bielych golierov, tzv. *white collar crime*. Je zrejmé, že právnické osoby sú nejakým spôsobom schopné podieľať sa na páchaní trestnej činnosti. Právnické osoby boli motorom industrializácie, rozvoja spoločnosti a ekonomiky. Sila niektorých korporácií, najmä nadnárodných, môže sťažovať situáciu štátu pri zákonnej kontrole. Decentralizácia korporátnych štruktúr a zložitá spleť interných predpisov a procedúr spoločnosti môže znemožniť orgánom činným v trestnom konaní postihovať individuálnych páchatel'ov – fyzické osoby v rámci právnickej osoby.

Právnické osoby sa stali nástrojom na skrytie páchania trestnej činnosti, resp. priamo na jej páchanie. Tento názor vyslovuje aj Kurilovská⁶, keď uvádza, že "*Právnické osoby sa v mnohých prípadoch stávajú nástrojmi, prostredníctvom ktorých sú páchané trestné činy prekračujúce hranice štátu*". Zodpovednosť jednotlivých právnických osôb v ich sfére činnosti je podľa niektorých autorov vyššia ako u fyzických osôb⁷. V našej modernej spoločnosti je čím ďalej tým ťažšie efektívne brániť právo proti skupinám s premyslenou vnútornou organizáciou, ktorá disponuje dostatočným množstvom prostriedkov a počtom členov. Nepriehľadnosť vzťahov v rámci právnickej osoby, zložitá štruktúra, netransparentnosť a nejednoznačnosť organizačnej štruktúry má za následok nemožnosť vyvodenia individuálnej trestnej zodpovednosti, ktorej vyvodzovanie väčšinou zlyháva na preukazovaní kauzálneho nexu medzi konaním fyzických osôb a následkom činu.

Enormný nárast počtu právnických osôb, rovnako ako aj nárast ich ekonomickej sily má za následok, že právnické osoby sa stávajú výrazným determinantom zločinnosti v dôležitých oblastiach verejného života. Táto skutočnosť vyvoláva legitímnu a prirodzenú reakciu spoločnosti bojovať s takouto zločinnosťou. Stotožňujeme sa s názorom⁸, že postihovanie právnických osôb prostriedkami trestného práva si vyžiadala najmä spoločenská realita. V sedemdesiatych rokoch 20. storočia sa začali postupne objavovať iniciatívy smerujúce k zavedeniu tzv. pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb⁹. Ak právnická osoba pristupuje k svojej činnosti nezodpovedne, nedbanlivostne, resp. pristupuje k tzv. *risk management* príliš ľahkovážne, môže to mať katastrofické následky¹⁰. Administratívnoprávna úprava správnych deliktov je často nedostatočná, príliš roztrieštená a komplikovaná na to, aby bolo možné efektívne postihovať právnické osoby. Vynára aj otázka procesnoprávnej úpravy postihovania správnych deliktov, ktorá je vo väčšine prípadov nedokonalá. V administratívnom práve sa právnickým osobám veľmi často ukladajú sankcie porovnateľné so sankciami trestného práva, čo by malo znamenať, že aj procesná úprava a garancie zachovania procesných práv by mali byť porovnateľné. Na zabezpečenie účelu konania disponuje trestné právo oveľa efektívnejšími prostriedkami ako správne právo.

Ekonomická kriminalita vo vzťahu k trestnej zodpovednosti právnických osôb

Nárast takejto kriminality znamenal teda potrebu efektívnejšieho spôsobu postihovania právnických osôb za protiprávne konanie. Trestná zodpovednosť právnických osôb sa často označuje ako nový inštitút trestného práva. Keď sa však na predmetnú problematiku pozrieme

⁵ BOHUSLAV, L. *Trestní odpovědnost právnických osob*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. s. 30.

⁶ KURILOVSKÁ, L. Trestná zodpovednosť právnických osôb. In *Justičná revue*, 2013, roč. 65, č. 10.

⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 12.

⁸ Bližšie pozri BURDA, E., ČENTĚŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. *Trestný zákon. Všeobecná část*. Komentár. I. diel. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 552.

⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 11.

¹⁰ GOBERT, J., PASCAL, A. M. *European Developments in Corporate Criminal Liability*. New York: Routledge, 2011. s. 2.

blížšie, zistíme, že to nie je celkom tak. Viaceré krajiny EÚ majú tento inštitút pomerne dobre a efektívne inkorporovaný do svojho trestného práva. V podmienkach Slovenskej republiky bola trestná zodpovednosť právnických osôb predmetom odborných a vedeckých článkov, konferencií a seminárov. Vývoj prijatia právnej úpravy teda prešiel množstvom búrlivých diskusií a v rámci legislatívneho procesu existovalo viacero legislatívnych návrhov, ktoré boli prepracovanejšie a efektívnejšie ako prijaté znenie ZoTZPO. Prijaté znenie ZoTZPO je vo vzťahu k jednému z najčastejších argumentov prijatia ZoTZPO – boj s ekonomickou kriminalitou – zlyhaním.

Taxatívny výpočet trestných činov uvedený v § 3 ZoTZPO nepochopiteľne neobsahuje trestný čin podvodu vrátane jeho špecifických foriem (pozn. autorov – s výnimkou daňového podvodu), úpadkové trestné činy, trestný čin poškodzovania veriteľa, trestný čin zvýhodňovania veriteľa. Absencia trestného činu marenia konkurzného alebo vyrovnacieho konania je už len vrcholom absurdity prijatej právnej úpravy¹¹. Rovnako je to aj v prípade trestného činu zneužitia účasti na hospodárskej súťaži a v mnohých ďalších.

Subsidiarita použitia Trestného poriadku

Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb je osobitným zákonom, ktorý upravuje v zmysle § 1 ods. 1 ZoTZPO základy trestnej zodpovednosti právnických osôb, druhy trestov, ktoré je možné uložiť právnickej osobe, ich ukladanie a trestné konanie proti právnickým osobám. Vzťah ZoTZPO a Trestného poriadku je vyjadrený v § 1 ods. 2 ZoTZPO, v zmysle ktorého sa na trestné konanie proti právnickej osobe vzťahuje zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „**Tr. por.**“ alebo „**TP**“, alebo „**Trestný poriadok**“), ak to zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb nevyklučuje a ak to povaha veci nevyklučuje. Aplikácia ZoTZPO je podmienená kumulatívnym splnením podmienok povahy veci a úpravy ZoTZPO. Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb je vo vzťahu k Trestnému poriadku *lex specialis*. Úprava podľa ZoTZPO je teda špeciálnou právnou úpravou a obsahuje (resp. mala by obsahovať) tie odchýlky, ktoré sú z pohľadu trestného konania proti právnickým osobám najsignifikatnejšie a vyplývajú z povahy právnických osôb.

Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb upravuje konanie proti právnickým osobám odlišne vo svojej štvrtej časti, ktorá nesie názov „*Osobitné ustanovenia o trestnom konaní proti právnickým osobám*“ a vzhľadom na počet paragrafov (9) môžeme konštatovať, že je pomerne stručná. Postupne upravuje vzťah ku konaniu o správnom delikte, miestnu príslušnosť, upovedomenie o začatí a skončení trestného stíhania, spoločné konanie, zmenu, zrušenie a zánik právnickej osoby, obmedzujúce a zaisťovacie opatrenia, konanie v mene právnickej osoby v trestnom konaní, obhajcu právnickej osoby, výsluch, záverečné reči a posledné slovo. Všetky ostatné otázky procesnoprávneho charakteru by mali byť upravené všeobecnou úpravou podľa Trestného poriadku, samozrejme za splnenia podmienky, že to povaha veci nevyklučuje. Povaha veci nevyklučuje napr. aplikáciu ustanovení § 119 a nasl.

¹¹ Pre úplnosť treba uviesť, že počas písania predkladanej štúdie schválila Národná rada Slovenskej republiky zákon o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa okrem iného novelizuje aj ZoTZPO, konkrétne v čl. VIII. Podľa znenia čl. VIII bod 1 predmetného zákona sa do taxatívneho výpočtu trestných činov v § 3 ZoTZPO dopĺňajú sprenevera podľa § 213, podvod podľa § 221, úverový podvod podľa § 222, poisťovací podvod podľa § 223, kapitálový podvod podľa § 224, subvenčný podvod podľa § 225, podvodný úpadok podľa § 227, zavinený úpadok podľa § 228, prevádzkovanie nepoctivých hier a stávk podľa § 229, nepovolená prevádzka lotérií a iných podobných hier podľa § 230, poškodzovanie veriteľa podľa § 239, zvýhodňovanie veriteľa podľa § 240, neoprávnené podnikanie podľa § 251, skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 a 260, zneužívanie informácií v obchodnom styku podľa § 265, manipulácia s trhom podľa § 265a, machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 a 267, marenie výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 a 349 a ďalšie.

Trestného poriadku, ktoré upravujú dokazovanie. Aplikácia ustanovení § 71 a nasl. Trestného poriadku *stricto sensu* o väzbe bude však vylúčená.

Obligatórne vyšetrovanie

Prijatím ZoTZPO došlo k nepriamej novelizácii niekoľkých právnych predpisov, Trestný poriadok nevynímajúc. Väčšina zmien súvisela s odstránením ustanovení týkajúcich sa ochranných opatrení podľa § 83a a § 83b zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej len „TZ“ alebo „Tr. zák.“, alebo „Trestný zákon“). Článok IV bod 3 ZoTZPO vkladá do ustanovenia § 200 ods. 2 Tr. por. nové písmeno c), ktoré znie *„ide o trestné konanie proti právnickej osobe“*. Vedenie trestného konania sa stáva náročnejším vzhlľadom na existenciu nového subjektu trestného práva – právnickej osoby. Túto zmenu zákonodarca reflektuje zavedením ďalšieho konania, v ktorom sa obligatórne bude viesť vyšetrovanie. Vyšetrovanie bude vykonávať policajt podľa § 10 ods. 8 písm. a) alebo b) Tr. por., teda vyšetrovateľ PZ alebo vyšetrovateľ finančnej správy, ak pôjde o trestné činy spáchané v súvislosti s porušením colných predpisov alebo daňových predpisov v oblasti dane z pridanej hodnoty pri dovoze a spotrebných daní. Dôvod na vyšetrovanie sa neviaže na typovú závažnosť spáchaného trestného činu. Je teda irelevantné, či bude právnická osoba stíhaná za prečin, zločin alebo obzvlášť závažný zločin. Vedenie trestného stíhania proti právnickej osobe je podľa nášho názoru náročnejšou výzvou oproti stíhaniu fyzickej osoby, a preto vítame túto zmenu Trestného poriadku. Odhaľovanie trestných činov páchaných právnickými osobami a ich následné vyšetrovanie a dokazovanie si bude vyžadovať vyššiu úroveň odborných vedomostí nielen z odvetvia trestného práva, ale aj ostatných právnych odvetví (obchodné právo, finančné právo a ďalšie – pozn. autorov).

Vyšetrovanie ekonomickej kriminality páchanej právnickými osobami bude veľmi často závisieť aj od výsledkov tzv. finančného vyšetrovania. Finančné vyšetrovanie možno charakterizovať ako *„postup orgánov činných v trestnom konaní, ktorý je sekundárny a v zásade nezávislý od vedenia vyšetrovania za tzv. predikatívny trestný čin a ktorého účelom je vyhľadávanie dôkazov a tvorba podkladu na to, aby súd mohol v rámci rozhodovania o sankciách postihnúť majetok alebo príjem pochádzajúci z trestnej činnosti trestom prepadnutia majetku, resp. príkazom na konfiškáciu, alebo zmrazenia podľa osobitného zákona, ak sa takýto majetok nachádza v cudzine, alebo naopak, vykonať príkaz a zaistiť majetok, ktorý sa nachádza na Slovensku, na účel zabezpečenia sankcie v cudzine.“*¹². Nad rámec skutočnosti, že sa v prípade stíhania právnických osôb má viesť obligatórne vyšetrovanie, by bolo vhodné, ak by sa v rámci vyšetrovateľov PZ a vyšetrovateľov finančnej správy vytvárala istá forma špecializácie na túto problematiku.

Dozor prokurátora

Ustanovenie § 230 odsek 1 Trestného poriadku síce ustanovuje, že dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor, bližšie však Trestný poriadok a ani iné právne normy pojem dozor prokurátora nevymedzujú. Odsek druhý tohto ustanovenia špecifikuje dozor prokurátora oprávneniami, ktoré pri výkone dozoru prokurátor využíva. Predmetné oprávnenia možno rozdeliť v zásade do 2 základných skupín (a ďalších podskupín), a to

- 1) oprávnenia prokurátora priamo vo vzťahu k policajtovi a
- 2)
 - a. osobná účasť prokurátora na vykonávaní úkonov policajta,

¹² Pre viac info k finančnému vyšetrovaniu bližšie pozri KORDÍK, M. Nedostatky postihu legalizácie príjmov z trestnej činnosti – finančné vyšetrovanie. In *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2015*. Bratislava: PraF UK, 2015. s. 1228.

- b. osobné vykonanie jednotlivých úkonov,
- c. možnosť vykonania celého vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania prokurátorom,
- d. možnosť vydania rozhodnutia v ktorejkoľvek veci.

Do prvej takto vymedzenej skupiny patria oprávnenia zakotvené v § 230 odsek 2 písm. a), b), d), e), f) a g) Trestného poriadku, hoci oprávnenia prokurátora zakotvené v § 230 odsek 2 písm. e) Trestného poriadku majú hybridný charakter, navyše len v tomto prípade prokurátor rozhoduje uznesením (inak opatrením), ktoré sa doručuje obvinenému a poškodenému. Do tejto kategórie dozoru prokurátora teda patria tieto oprávnenia:

- dávať záväzné pokyny na postup podľa § 197, vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov a určovať lehoty na ich vybavenie; také pokyny sú súčasťou spisu,
- vyžadovať od policajta spisy, dokumenty, materiály a správy o stave konania vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, na zistenie, či policajt včas začal trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje,
- vrátiť vec policajtovi na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania s pokynmi a určovať lehotu na ich doplnenie; o vrátení veci upovedomí obvineného a poškodeného,
- zrušiť nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia policajta, ktoré môže nahradiť vlastnými rozhodnutiami; pri uznesení o zastavení trestného stíhania, prerušení trestného stíhania alebo o postúpení veci to môže urobiť do 30 dní od ich doručenia; ak rozhodnutie policajta nahradil vlastným rozhodnutím inak, než na podklade sťažnosti oprávnenej osoby, proti jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť, rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,
- odňať vec policajtovi a prikázať ju inému, a to aj miestne nepríslušnému policajtovi, alebo urobiť opatrenie, aby vec bola prikázaná inému policajtovi alebo policajtom,
- nariadiť, aby sa vo veciach uvedených v § 202 Trestného poriadku konalo vyšetrovanie.

Do druhej špecifikovanej skupiny oprávnení prokurátora v rámci jeho dozoru patrí možnosť podľa § 230 odsek 2 písm. c) Trestného poriadku zúčastniť sa na vykonávaní úkonov policajta, osobne vykonať jednotlivý úkon alebo aj celé vyšetrovanie, alebo skrátené vyšetrovanie a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci; pritom postupuje podľa tohto zákona; proti takémuto rozhodnutiu prokurátora je prípustná sťažnosť rovnako ako proti rozhodnutiu policajta.

Zohľadňujúc všetky uvedené argumenty, možno samotný dozor prokurátora nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania v prípravnom konaní definovať takto:

Dozor prokurátora nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní je zákonom upravená systematická činnosť prokurátora zameraná na zisťovanie stavu zákonnosti v postupe a rozhodovaní policajta špecifickými metódami a prostriedkami s možnosťou vykonania niektorého z úkonov alebo aj celého vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania a vydania prokurátorom zákonom prípustného rozhodnutia.¹³

Z takto vymedzeného pojmu dozor prokurátora nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vyplývajú pre dozorového prokurátora v prípade trestného konania proti právnickým osobám viaceré špecifiká a povinnosti, ktoré do 01. 07. 2016 prokurátor nemal. S odkazom na osobitné ustanovenia o trestnom konaní proti

¹³ ŠANTA, J., VALAŠIK, M. Dozor prokurátora v predsúdnom trestnom konaní – právna úprava, teória, história. *Justičná revue* č. 1/2014, ročník 66. Ministerstvo spravodlivosti SR Bratislava.

právnickým osobám, počnúc § 21 ZoTZPO, prvou z takýchto nových procesných povinností prokurátora v prípravnom konaní je povinnosť upovedomiť príslušné orgány o právoplatnom skončení prípravného konania tak, ako to stanovuje § 23 ods. 3 citovaného zákona. Týmito orgánmi podľa § 23 ods. 1 ods. 2 ZoTZPO sú súdy alebo iné orgány, ktoré vedú obchodný register alebo iný zákonom určený register, zápisom v ktorom právnická osoba vzniká, príslušný orgán dohľadu alebo núteného správcu, ak je právnická osoba v nútenej správe podľa osobitných predpisov, orgán udeľujúci licenciu alebo povolenie na činnosť právnickej osoby. Ak bol trestný čin spáchaný v súvislosti s pomocou a podporou poskytovanou z fondov Európskej únie podľa osobitného predpisu, prokurátor o skončení prípravného konania upovedomí aj Úrad vlády Slovenskej republiky a Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Predmetnými trestnými činmi sa zákonom myslia predovšetkým trestné činy poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa §§ 261 – 263 Trestného zákona. Spomínaným osobitným predpisom je zákon č. 528/2008 Z. z. v platnom znení o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov.

V prípade spáchania trestného činu v súvislosti s verejným obstarávaním túto povinnosť prokurátor plní aj vo vzťahu k Úradu pre verejné obstarávanie a Ministerstvu financií Slovenskej republiky. Takými trestnými činmi v praxi budú najmä trestné činy machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa §§ 266 – 268 Trestného zákona.

Možno teda konštatovať, že takouto právnou úpravou sa rozširuje povinnosť prokurátora upovedomovať jednotlivé subjekty o skončení prípravného konania, v prípade podania obžaloby nad rámec § 234 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého o podaní obžaloby prokurátor upovedomuje len obvineného, jeho obhajcu a poškodeného, a ak je obvinený vo väzbe, aj ústav na výkon väzby. V prípade ostatných rozhodnutí v prípravnom konaní počnúc § 214 Trestného poriadku sa spravidla príslušné uznesenia doručujú len obvinenému a poškodenému.

Distribúcia týchto informácií je dôležitá z hľadiska riadneho výkonu štátnej správy a naplnenia zmyslu novej právnej úpravy trestnej zodpovednosti právnických osôb. Upovedomovanie orgánov, ktoré vedú príslušné registre, je dôležité z hľadiska aplikácie § 25 ZoTZPO, podľa ktorého zmena, zrušenia alebo zánik právnickej osoby po začatí trestného stíhania právnickej osoby bude podliehať súhlasnému rozhodnutiu súdu; toto obmedzenie bude trvať až do skončenia trestného stíhania. Upovedomenie orgánov štátneho dohľadu je dôležité z hľadiska výkonu oprávnení týchto orgánov rozhodovať o platnosti či ďalšom trvaní, prípadne zrušení udeleného oprávnenia (licencie, povolenia a pod.).

Upovedomenie Úradu vlády Slovenskej republiky (odsek 2) pri konaniach pre trestný čin spáchaných v súvislosti s pomocou a podporou poskytovanou z fondov Európskej únie vyplýva z plnenia záväzkov Slovenskej republiky z právnych aktov EÚ (nariadenie č. 1302/2008 o centrálnej databáze vylúčených subjektov, nariadenia č. 1303/2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006).

Upovedomenie Úradu pre verejné obstarávanie (odsek 2) pri konaniach pre trestný čin spáchaný v súvislosti s verejným obstarávaním má vplyv na aplikáciu § 21 návrhu zákona vo vzťahu ku konaniam o správnych deliktach vedených Úradom pre verejné obstarávanie.

Druhým ustanovením ZoTZPO, ktoré priamo súvisí s dozorom prokurátora v predsúdnom konaní, je jeho ustanovenie § 25 ZoTZPO.

V zmysle tohto ustanovenia štatutárny orgán právnickej osoby alebo jeho člen, proti ktorej bolo začaté trestné konanie, je povinný bez meškania písomne oznámiť prokurátorovi a v konaní pred súdom predsedovi senátu vykonávanie právnych úkonov a vznik právnych

skutočností, ktoré môžu spôsobiť jej zmenu, zrušenie alebo zánik. Na nadobudnutie účinnosti právnych úkonov smerujúcich k zmene, zrušeniu alebo zániku právnickej osoby sa vyžaduje v prípravnom konaní písomný súhlas sudcu pre prípravné konanie a v konaní pred súdom a vo vykonávanom konaní písomný súhlas predsedu senátu. Proti takémuto rozhodnutiu je prípustná sťažnosť. Ten, kto vedie obchodný register alebo iný zákonom určený register, zápisom v ktorom právnická osoba vzniká, nezapíše zrušenie alebo zmenu právnickej osoby do takéhoto registra ani nevykoná jej výmaz bez uvedeného súhlasu.

Podľa dôvodnej správy k tomuto ustanoveniu účelom citovaného ustanovenia je zamedziť situácii, keď by v priebehu trestného stíhania dochádzalo k účelovým zmenám v právnickej osobe alebo k jej zrušeniu (zániku), a tak aj k znižovaniu alebo zániku trestnej zodpovednosti právnickej osoby najmä v dôsledku iných právnych skutočností. Čo treba rozumieť zmenou právnickej osoby, vyplýva z 7 ods. 4 ZoTZPO.

Na tento účel sa zakotvuje, aby všetky právne úkony, ktoré vedú k zmene, zrušeniu alebo zániku právnickej osoby, boli oznamované prokurátorovi, resp. predsedovi senátu. Plnenie tejto povinnosti zaťažuje štatutárny orgán právnickej osoby. Pokiaľ ide o iné právne skutočnosti, platí pre ich oznamovanie obdobná povinnosť, z povahy vecí obmedzená okolnosťou, že štatutárny orgán o tom, že nastali, vie, resp. musí vedieť (odsek 1). Na druhej strane – účinnosť právnych úkonov bude vždy podmienená súhlasom súdu (odseky 2 a 3). V konkrétnom prípade to znamená, že napríklad trestne stíhaná spoločnosť s ručením obmedzeným sa bude môcť zlúčiť s inou právnickou osobou len so súhlasom sudcu. Začatie trestného stíhania bude oznamované štátnym orgánom, ktoré vedú registre, zápisom do nich právnická osoba vzniká podľa § 23 ZoTZPO, čím sa zabezpečí táto informácia aj pre štátne orgány, ktoré vedú príslušný register či inú úradnú evidenciu. Od tohto momentu do momentu oznámenia právoplatného skončenia trestného stíhania bude akákoľvek zmena alebo návrh na zrušenie právnickej osoby podrobený skúmaniu, či je splnená podmienka existencie súhlasného rozhodnutia súdu (odsek 4). Povinnosť dokladovať tento súhlas bude mať právnická osoba, resp. osoby konajúce v jej mene pri podávaní návrhu do príslušného registra či úradnej evidencie.

Z citovaného ustanovenia § 25 ods. 1, ods. 2 ZoTZPO vyplýva, že zástupcovia právnickej osoby v predsúdnom konaní bez meškania oznámia prokurátorovi vykonávanie právnických úkonov a vznik právnych skutočností, ktoré môžu spôsobiť jej zmenu, zrušenie alebo zánik, avšak na nadobudnutie účinnosti takých právnych úkonov sa v prípravnom konaní vyžaduje písomný súhlas sudcu pre prípravné konanie. Keďže proti takémuto rozhodnutiu je prípustná sťažnosť, je nepochybné, že takýto súhlas bude mať formu uznesenia, a hoci tento zákon výslovne neuvádza, sťažnosť bude môcť podať aj prokurátor. Predmetná právna úprava preto vyvoláva viaceré otázky. Nimi sú predovšetkým, či vykonávanie uvádzaných právnych úkonov a vznik právnych skutočností po ich oznámení prokurátor len vezme na vedomie, alebo na nadobudnutie účinnosti takých právnych úkonov podá sudcovi pre prípravné konanie aj návrh na vyslovenie jeho súhlasu vo forme vydania uznesenia, resp. či o takýto súhlas bude sudcu pre prípravné konanie žiadať priamo zástupca právnickej osoby, prípadne konajúci policajt. Vyslovujeme právny názor, keďže takýto návrh prokurátora citované ustanovenie § 25 ZoTZPO priamo nezakotvuje tak, ako je to napr. v prípade rozhodnutia o väzbe podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku, alebo v prípade domovej prehliadky podľa § 100 ods. 1 Trestného poriadku a v mnohých ďalších a nepôjde ani o situácie predpokladané napr. § 148 ods. 2 Trestného poriadku o vyšetrení duševného stavu obvineného, či § 40 ods. 1 Trestného poriadku o ustanovenom obhajcovi, podľa ktorých podnet na takéto rozhodnutia sudcovi pre prípravné konanie dáva policajt bez návrhu prokurátora, spomínaný písomný súhlas vo forme uznesenia podľa § 25 ods. 2 ZoTZPO citovaného zákona vydá sudca pre prípravné konanie priamo na žiadosť zástupcu právnickej osoby, proti ktorej bolo začaté trestné konanie.

Správnosť týchto právnych úvah, podľa nášho názoru, potvrdzuje aj § 26 ods. 1 citovaného zákona, ktorý už návrh prokurátora pri ukladaní obmedzujúcich a zaisťovacích opatrení sudcu pre prípravné konanie priamo zakotvuje.

Tým sa v rámci dozoru prokurátora v predsúdnom konaní v prípade trestného konania proti právnickým osobám rozširuje jeho pôsobnosť o ďalšie návrhové oprávnenie.

Podľa § 26 ods. 1, 2, 6 citovaného zákona, ak zistené skutočnosti nasvedčujú, že obvinená právnická osoba je trestne zodpovedná za spáchaný trestný čin a z jej konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsila, vykoná trestný čin, ktorý pripravovala alebo ktorým hrozila, alebo sa zbaví majetku a ohrozí účel trestu, môže predseda senátu a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora obvinenej právnickej osobe uložiť obmedzujúce alebo zaisťovacie opatrenia. O uložení obmedzujúceho alebo zaisťovacieho opatrenia sa rozhodne uznesením. Obmedzujúcimi a zaisťovacími opatreniami sú najmä: a) povinnosť zložiť peňažnú sumu alebo vec do úschovy na súde, b) zákaz nakladať s určitými vecami alebo právami, c) povinnosť niečo vykonať, niečo sa zdržať alebo niečo znášať. Proti takémuto rozhodnutiu je prípustná sťažnosť.

Je nepochybné, že v prípade sťažnosti proti takýmto jednotlivým rozhodnutiam sudcu pre prípravné konanie je na podanie takýchto sťažností oprávnený aj prokurátor.

Ustanovenie § 26 ZoTZPO je určitou obdobou inštitútu väzby v konaní proti fyzickým osobám a v konaní proti právnickým osobám tento inštitút nahradzuje. Obmedzujúce a zaisťovacie opatrenia smerujú k tomu, aby právnická osoba nepokračovala v trestnej činnosti alebo nedokonala čin, o ktorý sa pokúsila, alebo aby nezmarila uloženie trestu postihujúceho jej majetok. Obmedzujúce opatrenie spočíva v pozastavení výkonu jedného alebo viacerých predmetov činnosti obvinenej právnickej osoby a zaisťovacie opatrenie smeruje k obmedzeniu možnosti nakladať s jej majetkom. Obidve opatrenia možno uložiť samostatne alebo súčasne.

Právna úprava obmedzujúcich a zaisťovacích opatrení je subsidiárnou právnou úpravou vo vzťahu k úprave podľa štvrtej a piatej hlavy prvej časti Trestného poriadku. Čo sa týka počtu obmedzujúcich a zaisťujúcich opatrení, je ich výpočet demonštratívny a nevyklučuje uplatnenie aj iných opatrení. Dané ustanovenie zabraňuje takému nakladaniu s majetkom obvinenej právnickej osoby, ktoré by viedlo k zmareniu výkonu uloženého trestu, a to najmä scudzovaním, prenájmom, zaťažením vecným bremenom majetku obvinenej právnickej osoby.¹⁴

Úprava podľa ZoTZPO nijakým spôsobom neupravuje dĺžku trvania týchto opatrení a spôsob podávania návrhu zo strany prokurátora. Danú absenciu tejto detailnejšej úpravy je možné podľa nášho názoru odstrániť jedine analógiou s Trestným poriadkom a subsidiárnym použitím jeho ustanovení. Ak pripustíme, že obmedzujúce a zaisťovacie opatrenia podľa § 26 ZoTZPO vo vzťahu k právnickým osobám sú zrkadlovým inštitútom väzby voči fyzickým osobám, tak potom bude možné subsidiárne použiť ustanovenia § 76 Tr. por., § 78 Tr. por. a § 79 Tr. por. Imperatív pokrytia zásahu do ľudských práv a slobôd súdnym rozhodnutím je podľa nášho názoru v právnom štáte neopomenuteľný. V zmysle uvedeného bude teda možné aplikovať lehoty trvania väzby spolu so spôsobom predlžovania aj na obmedzujúce a zaisťovacie opatrenia. Tieto ustanovenia je nielen možné v rámci analógie aplikovať, ale podľa nášho názoru aj nutné aplikovať. Samozrejmosťou je pripustenie alternatívy, pri ktorej prokurátor v prípravnom konaní zruší obmedzujúce alebo zaisťovacie opatrenia, ak už neplní svoj účel, resp. to nie je nevyhnutné na účel trestného konania.

Ďalším ustanovením ZoTZPO, v zmysle ktorého sa špecificky uplatní pôsobnosť prokurátora, je § 27 ZoTZPO upravujúci konanie v mene právnickej osoby v trestnom

¹⁴ ZÁHORA, J., ŠIMOVČEK, I. *Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb. Komentár*. Bratislava, Wolters Kluwer, s. r. o., r. 2016. s. 302

konaní¹⁵. Takto môže za zákonom stanovených podmienok konať štatutárny orgán (odsek 1) alebo zástupca, ktorého si môže zvoliť právnická osoba (odsek 2).

Naopak, za právnickú osobu nemôže konať ten, kto bol do trestného konania pribratý ako znalec, tlmočník alebo prekladateľ. Za právnickú osobu nemôže konať ani ten, kto je obvineným, poškodeným alebo svedkom v tej istej veci; to neplatí, ak ide o jediného člena orgánu právnickej osoby alebo o jedinú fyzickú osobu, ktorá tvorí právnickú osobu. Ak je v priebehu trestného konania zistená táto skutočnosť, predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor vyzve právnickú osobu, aby určila inú osobu na vykonávanie úkonov za právnickú osobu; na určenie takejto osoby jej určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako sedem pracovných dní.

Dôvod tejto nezlučiteľnosti môže byť zrejmý od začiatku trestného konania alebo môže nastať v jeho priebehu. V trestnom konaní možno na situáciu nezlučiteľnosti procesne reagovať až v okamihu, keď je zistená. Pokiaľ je nezlučiteľnosť procesného úkonu zistená v priebehu úkonu, nemožno v ňom pokračovať, pretože by išlo o chybu konania.¹⁶ Ak právnická osoba nemá štatutárny orgán, nezvolí si zástupcu, ak nie je určená iná osoba alebo ak právnickej osobe alebo jej zástupcovi preukázateľne nemožno doručiť písomnosti, predseda senátu a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie uznesením ustanoví právnickej osobe opatrovníka spravidla z radov advokátov. Inú osobu ako advokáta možno ustanoviť za opatrovníka len s jej súhlasom. Uznesenie o ustanovení opatrovníka sa doručuje tomu, kto je ustanovený za opatrovníka, a ak to povaha veci nevyklučuje, aj právnickej osobe. Proti uzneseniu o ustanovení opatrovníka je prípustná sťažnosť.

Je teda zrejmé, že povinnosťou prokurátora okrem realizácie iných dozorových oprávnení a povinností bude tiež skúmať oprávnenosť osôb konať v mene právnickej osoby v trestnom konaní, a to tak v pozitívnom, ako aj v negatívnom zmysle slova, v prípade zistených nedostatkov bude povinný reagovať aj na tieto skutočnosti.

Nakoniec podľa § 28 citovaného zákona právo obvinenej právnickej osoby na zvolenie si obhajcu nie je ustanoveniami § 27 dotknuté. Právo zvoliť si obhajcu má osoba oprávnená konať za právnickú osobu. Ustanovenia § 37 a 38 Trestného poriadku o povinnej obhajobe sa pre právnickú osobu nepoužijú.

V súvislosti s týmito a ďalšími ustanoveniami sa črtá aktuálna otázka, či v zmysle ustanovenia § 130 ods. 2 Trestného poriadku upravujúceho právo svedka odoprieť výpoveď možno uplatniť aj vo vzťahu k právnickým osobám, t. j. či a za akých podmienok môže svedok v kontexte právnických osôb, napr. člen štatutárneho orgánu, spoločník alebo vedúci zamestnanec, odoprieť svedeckú výpoveď proti právnickej osobe ako osobe blízkej. Civilné české rozhodnutia, napr. rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Cdo 4822/2008 z 27. 01. 2010 alebo 29 Cdo 1212/2012 z 26. 11. 2013 konštatovali, že právnická osoba môže byť na účely súkromného práva osobou blízkou. Na túto otázku v trestnom konaní dáva odpoveď rozhodnutie Vrchného súdu v Prahe sp. zn. 5 To 96/2015 z 10. 02. 2016, v ktorom bol obdobný prípad posudzovaný za situácie, keď člen predstavenstva obvinenej právnickej osoby odmietol vypovedať podľa § 100 ods. 2 Trestného poriadku ČR (§ 130 ods. 2 Trestného poriadku SR), v dôsledku čoho mu bola uložená poriadková pokuta. Vrchný súd v Prahe však konštatoval, že právnická osoba nemôže byť (na rozdiel od

¹⁵ K problematike osoby oprávnenej konať v mene právnickej osoby v trestnom konaní vedenej proti nej bližšie pozri: MEZEI, M. Stíhanie právnických osôb ako spôsob eliminácie ekonomickej kriminality. In *Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2015 organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave*, Právnickou fakultou 9. – 10. októbra 2015 pod záštitou predsedu vlády SR Róberta Fica. s. 1286 – 1292

¹⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 533 s.

civilného konania) v trestnom konaní osobu blízkou, môže však takáto fyzická osoba odmietnuť vypovedať v zmysle ústavného princípu zákazu sebaobviňovania (nemo tenetur).

Nakoniec z procesných ustanovení citovaného zákona vzťahujúcim sa k prokurátorovi vo všeobecnejšom zmysle slova nemožno opomenúť jeho § 29 upravujúci výsluch, záverečné reči a posledné slovo v nadväznosti na § 24 o spoločnom konaní. Proti obvinenej právnickej osobe uvedenej v § 4 ods. 1 ZoTZPO, ktorých trestné činy spolu súvisia, sa môže vykonať spoločné konanie, ak to zrejme nebude brániť ukončeniu veci v primeranej lehote. Spoločné konanie vykoná súd, ktorý je príslušný vykonávať konanie o najzávažnejšom trestnom čine. Ak je z najťažšieho trestného činu obvinená fyzická osoba aj právnická osoba, konanie vykoná súd, ktorý je príslušný vykonávať konanie proti obvinenej fyzickej osobe. V spoločnom konaní sa vypočuje na hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí najskôr fyzická osoba a až potom osoba oprávnená konať za právnickú osobu.

V spoločnom konaní po záverečnej reči prokurátora, zástupcu záujmového združenia občanov, poškodeného, zúčastnenej osoby alebo ich splnomocnencoch prehovorí obhajca právnickej osoby, potom osoba oprávnená konať za právnickú osobu, obhajca fyzickej osoby a fyzická osoba. Posledné slovo udelí predseda senátu najskôr osobe oprávnenej konať za právnickú osobu a potom fyzickej osobe.¹⁷

Záver

Zavedením trestnej zodpovednosti právnických osôb do právneho poriadku Slovenskej republiky došlo k výraznému rozšíreniu pôsobnosti prokurátora v trestnom konaní vzhľadom na skutočnosť, že pribudol nový subjekt – obvinená právnická osoba. Prijatím ZoTZPO sme ako Slovenská republika konečne splnili naše medzinárodnoprávne záväzky, aj keď zatiaľ iba formálne. Trestná zodpovednosť právnických osôb je nesmierne silným nástrojom, ktorý môže pomôcť v boji proti takým druhom kriminality, ako je napr. ekonomická kriminalita. Na to, aby sa to tak skutočne stalo, je nevyhnutné, aby aj samotná právna úprava vytvárala takúto „predispozíciu“. Asi ťažko bude niečo takéto možné, ak samotná právna úprava v § 3 ZoTZPO neobsahuje tie trestné činy, ktoré by – vzhľadom na boj s ekonomickou kriminalitou – v nej mali byť určite zahrnuté.

Prijaté znenie zákona nie je úplne ideálnym riešením, vzhľadom na to, že išlo o viac ako 10-ročný nekonečný príbeh plný neúspešných, resp. neefektívnych riešení tejto problematiky. Množstvo pozornosti, ktorá bola venovaná tomuto inštitútu počas uplynulých 10 rokov, môže na prvý pohľad evokovať pocit, že schválené znenie zákona znamená naozaj to maximum, čo sme momentálne mohli prijať. Opak je však pravdou. V rámci legislatívneho procesu sme evidovali prepracovanejšie, detailnejšie a v konečnom dôsledku aj efektívnejšie verzie tohto zákona.

Z pohľadu aplikačnej praxe evidujeme neznalosť problematiky trestnej zodpovednosti právnických osôb, nedostatočnú osvetu a vzdelávanie týkajúce sa tohto inštitútu. Odhliadnuc od toho, sa musíme kriticky postaviť a pozrieť aj do vlastných radov, kde je do istej miery možné pozorovať určitú skostnatenosť a nezvyk, predsa len – stíhať fyzické osoby niekoľko desaťročí a potom zrazu pracovať s právnickými osobami je veľký skok. Čím skôr sa však aplikačná prax, najmä z radov policajtov a prokurátorov stotožní s úpravou podľa ZoTZPO a bude ho chcieť aplikovať, tým skôr tu budeme mať funkčný zákon, ktorý prispeje k zlepšeniu stavu spoločnosti z pohľadu boja s trestnou činnosťou páchanou právnickými osobami.

¹⁷ TURAYOVÁ, Y., TOBIÁŠOVÁ, L., ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestná zodpovednosť právnických osôb*. Wolters Kluwer, s. r. o., Bratislava, 2016. s. 177 – 178.

V predkladanej štúdií sme sa venovali základným procesnoprávnym otázkam, ktoré sú viac či menej upravené v ZoTZPO. Samotná problematika je však natoľko rozsiahla, že sa nedá zhrnúť do jedného článku, resp. krátkej štúdie. Jadrom štúdie je analýza procesných ustanovení ZoTZPO z pohľadu prokurátora a uplatňovania jeho oprávnení podľa § 230 ods. 2 Trestného poriadku. Prijatím ZoTZPO sa posilnilo postavenie prokurátora ako strážcu zákonnosti v prípravnom konaní a vzhľadom na náročnosť problematiky a právnej úpravy je mimoriadne dôležité, aby prokurátor k stíhaniu právnickej osoby pristupoval s osobitným zreteľom a v čo najširšej možnej miere uplatňoval ustanovenia § 230 ods. 2 Trestného poriadku.

Správna a efektívna aplikácia ZoTZPO predpokladá zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov jednu veľmi dôležitú vec – uvedenie si tej skutočnosti, že existuje obvinená právnická osoba, na ktorú sa nemôžu pozerat' „okuliarmi“ fyzickej osoby, ale musia úplne a komplexne zmeniť svoj prístup k trestnému konaniu, ak sa týka právnickej osoby. Koniec koncov, trestná zodpovednosť právnických osôb je síce nezávislá od trestnej zodpovednosti fyzických osôb, no stále hovoríme o trestnej zodpovednosti fyzických osôb ako o zodpovednosti primárnej.

Literatúra

BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J., a kol. *Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár*. I. diel. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-324-0.

TURAYOVÁ, Y., TOBIÁŠOVÁ, L., ČENTÉŠ, J., a kol. *Trestná zodpovednosť právnických osôb. Vybrané aspekty trestnej zodpovednosti právnických osôb v SR*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-8168-328-2.

GOBERT, J., PASCAL, A. M. *European Developments in Corporate Criminal Liability*. New York: Routledge, 2011.

ZÁHORA, J., ŠIMOVČEK, I. *Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb. Komentár*. Bratislava, Wolters Kluwer, s. r. o., r. 2016. s. 302. ISBN 978-80-8168-413-5.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-116-1.

ŠANTA, J., VALAŠIK, M. Dozor prokurátora v predsúdnom trestnom konaní – právna úprava, teória, história, *Justičná revue č. 1 / 2014*, ročník 66. Ministerstvo spravodlivosti SR. Bratislava, 2014. ISSN 1335-6461.

JELÍNEK, J. *Trestní odpovědnost právnických osob*. Praha: Linde, 2007. 272 s. ISBN 8072016830.

BOHUSLAV, L. *Trestní odpovědnost právnických osob*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 208 s. ISBN 9788073804732.

KURILOVSKÁ, L. Trestná zodpovednosť právnických osôb. In *Justičná revue*, 65, 2013, č. 10. ISSN 1335-6461.

Key words: prosecutor's supervision, corporate criminal liability, criminal proceeding

Summary

Introduction of corporate criminal liability into Slovak Republic's legal order meant a significant extension of prosecutor's scope in criminal proceedings considering the newest subject of criminal proceeding – accused legal entity. International obligations of Slovak Republic were met by adopting the Corporate Criminal Liability Act (further as “CCLA”).

Corporate criminal liability is a powerful tool in fight against such crimes as the so called white collar crime, or economic criminality. In order to achieve this, the legal regulation has to give the effective framework. It would be hardly possible, when the Section 3 of CCLA does not include those criminal acts, which are the most common in economic criminality.

The adopted regulation is not the optimal solution considering the fact, that it took 10 years of unsuccessful and ineffective attempts. The number of scientific papers, conferences and studies dedicated to this issue should evoke the feeling, that the adopted regulation is the best it could have been. Sadly, the opposite is the truth. We saw more complex and more detailed proposals during the legislative process.

We sense and see unfamiliarity with the issue of corporate criminal liability in the application process. Apart of this statement, we have to critically look into our own ranks, where we can notice unwillingness in application of the CCLA, though prosecuting natural persons is something completely different than prosecuting legal entities. Sooner the law enforcement authorities and courts will identify themselves with the corporate criminal liability, the better it will be.

We dealt with the basic procedural aspects of the corporate criminal liability in the presented paper. The issue itself is unfortunately too big, to be analyzed in a single paper. The core of the study is dedicated to the procedural aspects related to the prosecutor's rights under Section 230(2) Criminal Procedure Code. The position of the prosecutor, as the "guardian of the legality" has been strengthened by adopting the CCLA regarding the difficulty of the corporate criminal liability. Right and effective application of CCLA depends on one thing – realization, that the law enforcement authorities can not have the same approach in proceedings against legal entities as they have in proceedings against natural persons. After all, the criminal liability of natural persons will still be primary, despite of the fact, that the corporate criminal liability is independent from the criminal liability of natural persons.

*JUDr. Ján Šanta, PhD.
Generálna prokuratúra SR
Úrad špeciálnej prokuratúry
Štúrova 2
812 85 Bratislava*

*JUDr. Marek Mezei
Univerzita Komenského v Bratislave
Právnická fakulta
Katedra trestného práva, kriminológie a
kriminalistiky
denný doktorand
e-mail: marek.mezei@flaw.uniba.sk*

Recenzenti: JUDr. Marek Kordík, LL.M, PhD., JUDr. Veronika Marková, PhD.